

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY ANDRYCHÓW NA LATA 2017 – 2019

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Andrychów na lata 2017 – 2019, zwany dalej „Programem”, określa priorytetowe kierunki działań związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem narkomanii w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.).

W myśl tej ustawy przeciwdziałanie narkomanii w ramach zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności poprzez:

1. działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną;
2. leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
3. ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz Strategii Rozwoju Gminy Andrychów na lata 2014 – 2020 (Cel operacyjny: III.4 Integrująca polityka społeczna) oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ANDRYCHÓW

Narkotyki w środowisku lokalnym

W 2013 roku na zlecenie Ośrodka Wspierania Rodziny w Andrychowie Studio Diagnozy i Profilaktyki z Krakowa przeprowadziło diagnozę problemów społecznych w Gminie Andrychów. Celem diagnozy było sprawdzenie, jakie zachowania ryzykowne występują wśród mieszkańców Gminy Andrychów oraz jakie wynikają z tego problemy dla społeczności lokalnej. Badania zostały przeprowadzone wśród reprezentacyjnej grupy dorosłych mieszkańców Gminy, właścicieli i sprzedawców punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz wśród uczniów gminnych szkół podstawowych (szóste klasy), gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Badania miały na celu również sprawdzenie poziomu wiedzy mieszkańców odnośnie działań profilaktycznych, prowadzonych na terenie Gminy.

Jak wynika z przeprowadzonych badań problem narkotyków jest stosunkowo poważny wśród badanych mieszkańców Gminy Andrychów. Liczba badanych mieszkańców Gminy Andrychów, która próbowała narkotyków jest wyższa od wyników analiz ogólnopolskich - 9% respondentów z Gminy Andrychów w stosunku do 7% respondentów w skali kraju (sondaż Centrum Badania Opinii Publicznej „*Postawy wobec narkotyków*” z 2011 roku). Badania wykazały również, że wśród młodych mieszkańców gminy Andrychów, jest grupa, która ma kontakt z narkotykami. Wśród badanych uczniów szkół podstawowych, 1,2% uczniów miało doświadczenia z narkotykami. Odsetek badanych uczniów szkół gimnazjalnych sięgających po narkotyki wyniósł 6,8%, zaś odsetek badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 15,7%.

Badania w Gminie Andrychów wykazały, że młodzież największy kontakt z substancjami psychoaktywnymi ma w czasie wolnym i szczególnie w okresie wakacji, dlatego też rodzice i opiekunowie powinni w większym stopniu uświadamiać sobie skalę zagrożeń i niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów. Niestety jak wynika z badań rodzice dość często nie zauważają tego, że z ich dziećmi może dziać się coś niepokojącego, że mogą znajdować się pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Jednocześnie niepokojący jest fakt względnie łatwego dostępu dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych.

Ze szczegółową diagnozą lokalnych problemów społecznych w Gminie Andrychów można zapoznać się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Andrychowie oraz na stronie internetowej Ośrodka.

Narkotyki w skali ogólnokrajowej

W 2013 roku przeprowadzono ogólnopolskie badanie pt. „Diagnoza społeczna 2013”. Celem tego badania było dostarczenie informacji na temat warunków i jakości życia Polaków.

Do zażywania nielegalnych substancji psychoaktywnych w ciągu roku poprzedzającego badanie przyznało się 2,5% badanej populacji, kiedykolwiek w życiu – 7,1%; Z badań wynika, że po narkotyki częściej sięgają mężczyźni, z przedziału wiekowego (15-34 lata), osoby z wyższym bądź średnim wykształceniem. Największe wyzwanie dla profilaktyki i leczenia stanowi marihuana. Mimo sprzeciwu(78% badanych) wobec używania tego narkotyku wzrasta jego popularność, co może wiązać się ze wzrostem zapotrzebowania na leczenie.

Również pod koniec 2013 roku Fundacja CBOS i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii zrealizowały badanie wśród młodzieży szkolnej pod nazwą „Młodzież 2013”. Jednym z obszarów badania było określenie skali używania substancji psychoaktywnych. Badanie zostało zrealizowane na ogólnopolskiej próbie losowej 65 szkół, w większości brali w nim udział uczniowie w wieku 18-19 lat. W badaniu z 2013 roku liczba uczniów, którzy używali narkotyków wynosiła 18%. Uczniów tych zapytano, jakich środków psychoaktywnych używali najczęściej. 88% uczniów, którzy mieli kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku przed badaniem, wymieniło marihuanę (wzrost o 6 punktów procentowych w porównaniu z rokiem 2010), a 10% – amfetaminę (spadek o 1 punkt procentowy), oprócz tego uczniowie wskazywali na używanie kokainy (4%), haszyszu (3%), LSD (2%), grzybów halucynogennych (1%), DXM (1%) oraz mefedronu (1%). Największy spadek używania środków odurzających podczas tego badania odnotowano w przypadku „dopalaczy”, których używanie zadeklarowało w 2010 roku 13% badanych, a w 2013 roku, tylko 4%. Z badań wynika również, że to chłopcy częściej niż dziewczęta mają kontakt z narkotykami (24% uczniów i 10% uczennic).

W 2015 r. wśród uczniów w wieku: 15-16 lat i 17-18 lat, przeprowadzono ogólnopolskie badanie ankietowe ESPAD. Badanie to zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Celem badania była ocena rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu i narkotyków) wśród młodzieży szkolnej, identyfikacja i pomiar czynników wpływających na rozmiary tego zjawiska oraz sprawdzenie trendów w zakresie używania substancji przez młodzież i czynników warunkujących to zjawisko.

Narkotyki

Wyniki badania wskazały, że rozpowszechnienie używania substancji nielegalnych jest znacznie niższe, niż substancji legalnych, zwłaszcza alkoholu. Większość badanych nie miała styczności z substancjami nielegalnymi. Wśród tych, którzy mieli kontakt, większość stanowią osoby, eksperymentujące z marihuaną lub haszyszem. Respondenci wskazali, że chociaż raz w ciągu życia 24,3% młodszych uczniów i 37,3% starszych uczniów używało tych substancji. Uczniowie wskazali, że wśród substancji nielegalnych na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia znalazła się amfetamina - ok. 4,6% w grupie młodszej i 8,3% w grupie starszej. Eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie dotyczy w głównej mierze przetworów konopi i jak wskazują badania jest to zjawisko bardziej powszechne wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Badania wykazały również, że młodzi ludzie inaczej niż w latach poprzednich ocenili wzrost ryzyka związanego z regularnym używaniem przetworów konopi.

Dopalacze

Jak wskazują statystyki odsetek uczniów, którzy używali dopalaczy, jest niższy niż odsetek uczniów sięgających po przetwory konopi. Nawet zaobserwowano spadek rozpowszechniania tych substancji wśród uczniów ze starszej grupy wiekowej. Takie wyniki wskazują, że uczniowie mają coraz większą świadomość niebezpieczeństwa jakie niosą za sobą te substancje. Nie bez znaczenia są tu odpowiednie działania profilaktyczne prowadzone na przestrzeni wielu lat.

Jak wynika z przytoczonych wyżej badań, działania profilaktyczne powinny zatem dotyczyć nie tylko młodzieży, ale także młodych dorosłych. A niechlubne statystyki powinny obligować realizatorów programu do ciągłego monitorowania problemu i prowadzenia działań zmierzających do ograniczania używania środków psychoaktywnych wśród tych osób.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Ograniczanie używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych wśród mieszkańców Gminy Andrychów, zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z uzależnieniami, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie właściwych postaw wobec zjawiska narkomanii i narkotyków wśród mieszkańców Gminy Andrychów,
- zmniejszenie tempa wzrostu zażywania i rozpowszechniania narkotyków,
- ograniczenie zjawiska inicjacji narkotykowej,
- promocja zdrowego stylu życia,
- podnoszenie wiedzy mieszkańców na temat zjawiska narkomanii i innych uzależnień od różnych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (m.in. hazardu, Internetu, cyberprzemocy zachowań seksualnych, zakupoholizmu i innych),
- wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, w szczególności dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych,
- zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów związanych z uzależnieniami.

IV. ZADANIA PROGRAMU I SPOSÓB ICH REALIZACJI

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.

- prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej – w tym zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów, (NPZ)
- utrzymywanie stałego kontaktu i współpracy z poradnią uzależnień oraz ośrodkami terapeutycznymi,
- prowadzenie edukacji publicznej w zakresie profilaktyki uzależnień, (NPZ)
- udzielanie pomocy prawnej oraz pomocy psychospołecznej i psychologicznej osobom uzależnionym i ich rodzinom, (NPZ)
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację baz danych i ich udostępnianie, (NPZ)

2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- realizacja programów profilaktycznych w szkołach i środowisku lokalnym, (NPZ)
- współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką uzależnień,
- wzmacnianie postaw społecznych sprzyjających ograniczeniu używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Gminy Andrychów oraz zapobieganie innym uzależnieniom (np. behawioralnym) poprzez realizację różnych działań profilaktycznych (marsze, happeningi, pikniki, spektakle, koncerty, itp.) (NPZ)

- organizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych z wykorzystaniem środków masowego przekazu, propagujących postawy abstynenckie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz informujących o ryzyku związanym z używaniem środków psychoaktywnych. (NPZ)
- organizowanie spektakli teatralnych, koncertów profilaktycznych, łączących w swej treści zapobieganie narkomanii, lekomanii, HIV i AIDS oraz problematykę „dopalaczy” i napojów energetycznych a także innych uzależnień, (NPZ)
- podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegających temu zjawisku poprzez: udział gminy w kampaniach edukacyjno-profilaktycznych, zakup i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problematyki narkotykowej, (NPZ)
- działalność profilaktyczno-wychowawcza Świetlicy Środowiskowo-Socjoterapeutycznej, (NPZ)
- realizowanie informacyjnych programów profilaktycznych dla rodziców na terenie placówek oświatowych oraz w środowisku lokalnym, (NPZ)
- organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji, prelekcji i innych działań z zakresu tematyki uzależnienia od narkotyków i innych uzależnień (w tym behawioralnych) dla pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, psychologów i osób pracujących z młodzieżą, (NPZ)
- wspieranie i realizowanie programów profilaktycznych na wszystkich poziomach edukacji: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, w szczególności programów, które uzyskały rekomendację Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Ministerstwa Edukacji Narodowej lub Instytutu Psychiatrii i Neurologii, (NPZ)

3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii

- współpraca ze Strażą Miejską w Andrychowie, Policją poprzez prowadzenie wspólnych działań profilaktycznych w celu dokonywania kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych tj. tereny przyszkolne, klatki schodowe, piwnice, park miejski, miejsca grupowania się młodzieży, (NPZ)

- współpraca ze stowarzyszeniami, z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i jednostkami oświatowymi, kulturalnymi i sportowymi, kościołami w celu propagowania zdrowego stylu życia oraz życia bez narkotyków i środków odurzających, (NPZ)
- współpraca z Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii i innymi instytucjami, zajmującymi się rozwiązywaniem problemów narkomanii. (NPZ)

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Andrychów, a w szczególności:

- dzieci i młodzież,
- rodzice, opiekunowie i wychowawcy, nauczyciele,
- użytkownicy narkotyków oraz osoby uzależnione,
- rodziny osób z problemem narkotykowym,
- pracownicy podmiotów działających na terenie Gminy Andrychów, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

VI. REALIZATORZY ZADAŃ ZAPLANOWANYCH W GMINNYM PROGRAMIE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Realizatorem Programu jest Urząd Miejski w Andrychowie poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrychowie, który w celu realizacji Programu współpracuje głównie z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Andrychowie,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym Koalicja Przeciw Przemocy w Andrychowie,
- Andrychowskimi Stowarzyszeniami Trzeźwościami,
- organizacjami pozarządowymi,
- Grupami samopomocowymi AA dla uzależnionych,
- Wojewódzkim Szpitalem Psychiatrycznym w Andrychowie,
- Komisariatem Policji w Andrychowie,
- Komendą Powiatową Policji w Wadowicach,
- Strażą Miejską w Andrychowie,

- placówkami oświatowymi,
- parafiami,
- oraz innymi instytucjami i osobami w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy, m.in. Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, NZOZ – y,

Za priorytetowych partnerów uznaje się organizacje pożytku publicznego lub organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2016 poz. 1817). Realizowane będą zadania z art. 4 ust. 1 pkt 32. tejże ustawy w zakresie „przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym”.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

1. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2019 są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą być przeznaczone na inne cele.
2. Środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych niewykorzystane w danym roku zostają przeniesione do wykorzystania w Programie w roku następnym.

VIII. KONTROLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

1. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii przygotowuje Ośrodek Pomocy Społecznej i przedstawia Burmistrzowi.
2. Burmistrz po zatwierdzeniu sprawozdania przedstawia je Radzie Miejskiej do przyjęcia.

Andrychów, 6 grudnia 2016 r.